

תורה שיבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל לזיכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

אלול תשפ"ד | גיליון ל"ח

פרשת נצבים וילך

שבת של תורה פנינה שבועית לשולחן השבת

פ"ד תעניות או דף גמרא?

על הכתוב בפרשת השבוע (דברים לא, כו) לְקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשִׁמְרָתֶם אֹתוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית ה', כותב רש"י הקדוש: 'נחלקו בו חכמי ישראל בבבא בתרא (יד ב), יש מהם אומרים דף היה בולט מן הארון מבחוץ ושם היה מונח, ויש אומרים מצד הלוחות היה מונח בתוך הארון.

רמז נפלא בדברי רש"י אלו אמר הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע: ידוע מה שכתבו המקובלים שישנם עבירות שחלק מהכפרה עליהם הוא להתענות פ"ד תעניות, ברם, בדורות האחרונים שנחלשו הכוחות ותקפו הצרות אי אפשר לדרוש מאנשים להתענות פ"ד תעניות, ולכן אין לנו שיעור רק התורה הזאת, והתיקון בימינו הוא על ידי עסק התורה, והתייגעות בדף גמרא, וסימן לדבר 'דף' אותיות פ"ד'.

זהו הרמז בדברי רש"י, שנחלקו בו חכמי ישראל "בבבא בתרא" - שפירושו בשער האחרון, דהיינו בדורות האחרונים של הגלות, ישנם חילוקי דעות איך צריכים לנהוג, יש מהם אומרים שהתיקון אינו באמצעות לימוד התורה, אלא "דף" היה בולט מן הארון מבחוץ ושם היה מונח הספר תורה, והנחת ספר תורה 'מבחוץ' רומזת שאין התיקון על ידי התורה הנרמזת בארון שהוא כנגד כתר תורה, אלא התיקון הוא על ידי עניין חיצוני דווקא, דהיינו על ידי פ"ד תעניות כמו בדורות הראשונים. אולם יש אומרים שמצד הלוחות היה מונח הספר תורה, בתוך הארון, להורות שהתיקון הוא על ידי עסק התורה, דהיינו 'דף' גמרא, שזה נרמז בהנחת ספר תורה מבפנים מצד הלוחות, להורות שהתיקון נעשה ע"י התורה!

מחזק ומחייב!

שערי תורה מבט מסכם ומבוא לפרשת השבוע

נצבים:

מה בפרשה:

נרשאי הפרשה:

את כל האמור בפרשת נצבים - כמו גם כל הפרשיות הבאות עד סוף חומש דברים - אמר משה ביום מיתתו. הוא כינס את כל ישראל לכרות ברית בינם לבין ה' לשמור את המצוות, והתרה בהם על העושים שיבואו אם לא ישמרו את הברית, ואף הודיע להם שבסוף הגלות ישונו בתשובה ואז יקבצם ה' מהגלות חזרה לארצם

ברית ברית לשמירת התורה • עונש למי שאינו מקבל הברית • פיוס אחרי החטובה • חזרה בתשובה • קיבוץ גלויות • קרוב אלך הדבר • בחירה בין טוב לרע • עדות השמים והארץ על התראה

בידיו ויקבץ את כל ישראל מהגלויות, וכביכול גם השכינה תשוב מגלותה.

כאשר ישובו ישראל בתשובה יבואו כל הקללות על הגוים, וה' יחזור לשמוח להיטיב לישראל כמו שהיטיב לאבותיהם.

ד. לא רחוקה

משה אומר לישראל שהתורה אינה רחוקה מהם, לא בשמים או מעבר לים, אלא קרובה מאוד ובכוחם לקיים אותה בפה ובלב.

ה. בחירה והתראה

הבחירה נתונה לפני ישראל לבחור בין שני דרכים, אם יעשה אדם טוב יזכה לחיים, ואם יעשה רע יבוא עליו המוות. משה אף העמיד את השמים ואת הארץ שיהיו עדים על התראה זו.

א. כורת הברית

ביום מיתתו של משה כינס את כל ישראל והכניס אותם ואת זרעם אחריהם בברית עם ה' לשמור את התורה. והזהירם שה' לא יסלח למי שיסרב לקבל על עצמו את הברית וילך אחרי האלילים, שעליו יבואו כל הקללות. גם שאר היהודים ייענשו בגלל שלא מחו בחוטה, כי מוטלת עליהם ערבות על חטא שאדם חוטא בגלוי.

ב. פיוס וחיוק

משה אף מסר לישראל דברי פיוס ועידוד אחרי פסוקי התוכחה, וגם חיוקם לקראת המעבר ממנהיג למנהיג.

ג. תשובה ונאולה

כאשר יהיו ישראל נידחים בארצות הגוים, יחזרו בתשובה, בעת ההוא ימול ה' את ערלת הלב של ישראל, והוא בכבודו בעצמו כביכול יאחו כל יהודי

וילך:

מה בפרשה:

נרשאי הפרשה:

בפרשת וילך נפרד משה מבני ישראל כשהוא מודיע להם על סיום הנהגתו ומסירתה ליהושע, ולכן הוא מחזק ומעודד אותם ואת יהושע. ביום מיתתו הוא גם כותב את כל התורה, ובמיוחד מצטווה לכתוב את שירת האזינו וללמד אותה לישראל, כעדות על ההתראה שהתרו בהם על הצרות שיבואו אם יחטאו חלילה

נשילת רשות ההנהגה ממשה • חיוק לישראל לקראת כיבוש הארץ • סיום ההנהגה של משה • מצות הקהל • כתיבת ספר התורה והנחתה לצד הלוחות בארון • הצרות והסתר הפנים בשיחטאו ישראל • כתיבת ולימוד שירת האזינו

ה' יעבור לפניו להשמיד את הגוים. הוא גם אומר ליהושע שיהיג ויכניס את העם לארץ ישראל יחד עם הזקנים, אולם ה' קרא למשה וליהושע אל אוהל מועד למסור לו דברי חיוק וירוו, ואמר שיהושע לבדו ינהיג את העם.

המשך בעמוד ד'

א. אין רשות

ביום מותו אמר משה לישראל שניטלה ממנו רשות ההנהגה ונסתמו מעיינות חכמתו, והנהגה עוברת ליהושע.

ב. חזקו ואמצו

משה מחזק את ישראל שלא יתייראו מפני הגוים, כי

אוצר התורה הפרשה יהלום מתוך

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם (כט, ט)

היום' נוטריקון ה' יום, רמז לחמשה ימים בשנה שכל ישראל ניצבים למשפט לפני ה', הלא הם: שני ימי ראש השנה, יום כיפור, הושענא-רבה גמר החותם, ושמיני עצרת - מסירת פתקי גזר הדין. (אדרת אליהו, לכן איש חי זי"ע)

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם (כט, ט)

הנשקתת לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת (כט, כח)

יש ניסים נסתרים שרק ה' אלקינו יודע מהם, אבל הנס הגלוי לעין-כל הוא עצם העובדה של - "לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה", שגם אחרי כל הגלויות והרדיפות עדיין אנו ובנינו שומרים את התורה. (חתם סופר)

אתם נצבים היום וגו' מחטב עציך עד שאב מימיך (כט, ט-י)

תקופת התשובה וההתייצבות לפני ה' מתחילה מ'חוטב עציך' - חמשה עשר באב שבו פסקו מלכרות עצים למזבח (תענית יא.), עד 'שואב מימיך', הושענא רבה שהוא היום האחרון לשמחת בית השואבה. (צמח דוד, לרבי דוד מדינוב זי"ע)

חיים של תורה מעלת וחשיבות לימוד חומש ורש"י

קבלה טובה בימים הנוראים

"ברשימת הקבלות הטובות שקיבל על עצמו מרן המשגיח של לייקווד, הגה"צ רבי נתן מאיר וואכספויגל זצוק"ל, בימים הנוראים של שנת תשל"ג ושנת תשל"ה נמצא כתוב: "מדי יום ביומו שנים מקרא ואחד תרגום ופירושו רש"י ז"ל, פרשה אחת בכל יום".

(לקט רשימות ממרן המשגיח דלייקווד זצוק"ל, עמוד קכ"ג)

כל ישראל ערבים

לאחר שקיבלו ישראל עליהם את השבועה בהר גריזים והר עיבל, נעשה כל יהודי אחראי ועָרַב אֶף עַל מַעֲשָׂיו של כל יהודי אחר, לדאוג שהשני יקיים מצוות ולא לחטוא, ואם אינו מוחה בו הרי הוא עצמו נענש. בפרשת השבועה אנו למדים שהערבות חלה רק על חטאים גלויים, ולא על חטאים הנסתרים שאין אדם יודע מה שחברו חוטא.

כריתת ברית

בפרשת השבועה לומדים אנו בהרחבה על הברית שכרתו ישראל עם ה' לשמור את התורה והמצוות. 'ברית' פירושו הסכם בין שני צדדים המקבלים על עצמם לשמור אמונים על הקשר המיוחד ביניהם, קשר שלא יופר לעולם. עשיית הברית נקראת בלשון 'כריתת' ברית. מאחר ונהוג היה בעת עשיית ההסכם לקחת חפץ שלם ולכרות אותו לשני חלקים, ולעבור בין שני החלקים.

שורש פורה ראש ולענה

בעת אשר כרת משה ברית עם ישראל הזהיר את האיש שיחליט בלבו שלא לקבל על עצמו את הברית, ומחשבה רעה זו היא 'שורש פורה ראש ולענה', כלומר היא נמשלת לשורש המפורה ומצמיח עשבים מרים הנקראים 'ראש' ו'לענה', כך מחשבה זו מצמיחה מעשים רעים ויסבור בטעות שבגלל שלא קיבל עליו את הברית, לא ייענש.

קרוב אליך הדבר

על הפסוק 'כי המצוה הזאת וגו' לא בשמים הוא וגו' כי קרוב אליך הדבר מאד, אנו מוצאים מחלוקת במפרשים על איזה מצוה הכתוב מדבר. רש"י מפרש שהכוונה על כל התורה שהיא קרובה לישראל אחרי שניתנה להם בין ככתב ובין בעל פה, לעומת זאת דעת הרמב"ן שהכוונה היא על מצוות התשובה בפרשת השבועה, שעל כך אמר הכתוב שלחזור בתשובה אינו דבר קשה, אלא קרוב אליך מאד לעשותו בכל עת.

הקהל

אחת לשבע שנים, בחג הסוכות של השנה השמינית, השנה שלאחר שנת השמיטה, בזמן שכל ישראל באים לבית המקדש, העמידו בימת בעזרה של בית המקדש, והמלך קרא חלקים נבחרים מחומש דברים. אל המעמד הגיעו אנשים נשים וטף ללא יוצא מהן הכלל, האנשים - במטרה ללמוד, הנשים - במטרה לשמוע מצוות, והטף כדי לתת שכר להוריהם, והילדים הגדולים יותר במטרה שישמעו וילמדו יראת שמים.

לשון של תורה

בללי רש"י הק' על דקדוק הלשון

ספר התורה - לשון זכר או נקבה?

אנו מוצאים שינוי בין לשון הפסוק בפרשת כי-תבוא לפרשת נצבים. בפרשת כי תבוא נאמר (כח, סא) 'גם קל יְהִי וְכָל מִקְּהָ אֲשֶׁר לֹא יִכְתֹּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת, בְּלִשׁוֹן נִקְבָּה, וְאִילּוּ בִּפְרֹשֶׁת נִצְבִּים נֹאמַר (כט, כ) 'כָּל אֲלוֹת הַיְהוּדִים הַקְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת, בְּלִשׁוֹן זָכָר.

רש"י מסביר את פשר השינוי בכך ש'ספר' הוא לשון זכר, ו'תורה' היא לשון נקבה, ולכן, בפרשת כי-תבוא הפסוק מתייחס אל התורה, ולא אל הספר, כפי שמוכח מטעמי המקרא, שיש טעם מפסיק [טפחא] תחת המילה 'בספר', והתיבות 'התורה הזאת' מחוברים יחד בטעמיהם [מונח-אתנתחא], לכן נכתב שם 'הזאת' בלשון נקבה. לעומת זאת, בפרשת נצבים המילים 'ספר התורה' בוקים בטעמיהם, שהרי טעם ה'טפחא' מופיע לאחר המילה התורה, כך שהפסוק מתייחס אל הספר ולא אל התורה, לכן נכתב 'הזה', לשון זכר.

תשובה בשחמט

וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לְבָבְךָ וְגו' וְשִׁבַּתְּ עַד ה' אֶלְקֶיךָ (דברים ל, א-ב)

בימי חורפו של הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זי"ע בטרם החל להנהיג עדה, היה לפעמים נוהג לשחק שחמט עם צעירים שעזבו את דרך ה', במטרה לקרבם חזרה אל חיק הבורא. באחת הפעמים כשהתיישב למשחק עם צעיר אחד, רצה הצעיר לוודא שהרבי ישמור על כללי המשחק ואמר: על הרבי לדעת שלמשחק השחמט יש כללים מחייבים, ואני מבקש מאד לשמור עליהם! הבטיח לו הרבי שישמור על הכללים.

לאחר כמה מהלכים חכמים עשה רבי בונים טעות מכוונת. הצעיר שזיהה את הפוטנציאל לנצח במשחק ביקש להוריד לרבי את אחד מכלי המשחק, אלא שהרבי החל להפציר בו: טעיית, תמחל לי, ותן לי לתקן את המהלך המוטעה.

השיב הצעיר: אמנם לפי כללי המשחק אי אפשר לתקן מהלכים שגויים, אבל היות וזו הפעם הראשונה, אני מסכים לוותר, רק בתנאי שמכאן והלאה הרבי יחשוב היטב על כל צעד. כי את הנעשה אין להשיב.

המשחק המשיך, ולאחר זמן שוב עשה הרבי טעות קריטית בכוונה. הצעיר מיהר לנצל את הטעות ועשה צעד שכמעט הביא לניצחונו, אך שוב החל הרבי להתחנן שיוותר לו, ויתן לו לתקן את המעוות. אלא שהפעם התעקש הלה ואמר: פעם אחת הסכמתי לוותר, אך לא יותר!

כאן החל הרבי להתאנח ואמר בקול מעורר וממיס לבבות: 'אוי לו לאדם שטעה, ושוב חזר וטעה, עד שגם בקשות והפצרות אינן מועילות' הצעיר הבין את הרמז ופרץ בכני שוטף ומטרה לבבות, וחזר לדרך הישרה.

משנפשיקך עד ווילנא

לֹא בְשִׁמְיִם הוּא לְאֹמֵר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׂמִימָה וְיִקְחָהּ לָנוּ וְיִשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָה (דברים ל, יב) שאילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללומדה (רש"י)

בשעת לילה מאוחרת, שעה שבני אדם נמים את שנתם בביתם החמים והמוגן מפני הקור העז השורר בחוץ, ישב הגה"ק רבי זלמן [זלמ'לע'] מוואלוז'ין זי"ע ולמד בהתמדה עצומה בבית הכנסת של העיירה 'שניפשיק', עיירה קטנה הסמוכה לוויילנא, כשרק הנהר מפריד בין העיירה הקטנה לעיר הגדולה.

באמצע הלימוד התעוררה לרבי זלמן שאלה קשה והוא ידע שהתשובה לכך אמורה להופיע בספר נדיר המצוי בבית המדרש שבווילנא. הוא לא המתין רגע נוסף, אלא באמצע הלילה החשוך, בקור האיום והנורא, החל לצעוד על גבי הנהר שקפא והיה לקרח לעבר ווילנא. כאשר כל גופו רועד מהקור הצולף בו ללא רחמים. כשהגיע לוויילנא מצא בית המדרש מלא בשקדנים, וניגש מיד לעבר ארון הספרים, נטל את הספר ולמד בו בשקיקה רבה.

ניגשו אליו כמה מיושבי בית המדרש המופתעים ושאלו אותו על מה ולמה הטריח עצמו ללכת בקור עז באמצע הלילה כדי ליעין בספר? השיב רבי זלמ'לע': הלא פסוק מפורש הוא בתורה 'לא בשמים הוא', ורש"י מפרש: 'שאילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללומדה!', והנה מהלך קטן כזה מחוץ לעיר אל תוך העיר אינו רחוק כמו משמים לארץ, וגם לא כמו מהארץ עד מעבר לים, אם כן, בוודאי שזאת עלי לטרוח כדי ללמוד תורה!

כמה מצוות נותרו מהתרי"ג?

וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לְבָבְךָ וְגו' וְשִׁבַּתְּ עַד ה' אֶלְקֶיךָ (דברים ל, א-ב)

חיבה יתירה היה מחבב מרן ראש ישיבת פורת-יוסף חכם רבי בני-ציון אבא שואל זצ"ל את בעלי התשובה, אותם היה מקרב ומעודד בכל לב.

פעם הגיע אליו אחד שהיה עדיין רחוק משמירת התורה והמצוות, אך רוח התעוררות לתשובה החלה לנשוב בו, והוא אמר לו: כבוד הרב, אני מוכן ללמוד תורה, אבל אני חושש מלקבל על עצמי לשמור מצוות, זה נראה לי עול כבד מדי, תרי"ג מצוות זה מדי גדול עלי!

השיב לו ראש הישיבה בשאלה: האם אתם כהן? לא - השיב האיש. אם כן - המשיך ראש הישיבה - כבר ירדו לך 38 מצוות השייכות רק כהן. האם אתה לוי? - המשיך לשאול? האם אתה נזיר? אתה מלך? אתה דיין? האם יש היום בית המקדש? - כך המשיך ראש הישיבה לעשות לו חשבון, כשהוא יורד ויורד ועוד במספר המצוות, עד שהוכיח לו שלאדם פשוט בזמן הזה נשארו רק מעט מצוות לקיים מתוך תרי"ג מצוות הפטיר ראש הישיבה בנימת עידוד וחיווק: וכי בשביל כמה מצוות שנשארו אתה חושש? במילים אלו כבש את לבו, והאיש קיבל על עצמו עול תורה ומצוות והפך ליהודי ירא ושלם.

אמרות חכמה ופניני שפר מנדולי הדורות על פרשת השבוע

'כתב רש"י, או שמא באותיות מרובעות רגילות. ענה לו הרב מטשעביץ: לאמיתו של דבר אין בכך כל הבדל, וכל האותיות שוות, אבל בכל זאת נראה לי שכתב-רש"י עדיף, כי עדיין לא ראינו עיתון נדפס בכתב-רש"י...'

אתם נצבים היום (כט, ט)

כאשר ביקר כ"ק האדמו"ר בעל אמרי-אמת מגור זי"ע בעיירה ויערשוב, נדחקו סביבו אלפי חסידים עד שהרבי לא היה יכול להמשיך בדרכו. היה זה ביום ראשון פרשת נצבים וילך, והרבי ענה ואמר בדרך צחות: נצבים וילך, אם אתם תישארו לעמוד ניצבים על מקומכם, יהיה אפשר לי ללכת...

חכמת התורה

וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לְבָבְךָ וְגו' וְשִׁבַּתְּ עַד ה' אֶלְקֶיךָ (י, ה)

(א-ב)

יהודי שהיה מחזק בחורים חוזרים בתשובה נכנס עם תלמידיו לקבל ברכה ודברי חיזוק במעונו של כ"ק האדמו"ר בעל לב-שמחה מגור זי"ע. הוא הציג בפני הרבי את כל הבחורים, ולסיום הציג את עצמו, ואמר: אני לא בעל-תשובה. השיב לו הרבי בחריפות: למה באמת לא? מדוע אינך בעל תשובה?

ועתה כתבו לכם (לא, ט)

אחד מתלמידי החכמים בירושלים, שעמד לפני הדפסת ספרו, שאל את מרן הגאון גאב"ד טשעביץ זצ"ל האם להדפיס את ספרו באותיות הנקראות

באיזה כתב כתבו ספרי תורה בעבר?

הללו חקוקים מכל צד ואותיות הלוחות היו מפולשות מצד לצד, והנה רק בכתב אשורית המ' וס' שבלוחות הם מוקפת מכל צד, אבל בכתב העברי אינו כן.

בספר העיקרים (מאמר ג פרק טו) כותב כמה מהלכים ליישב קושיא זו: (א.) רק ספרי תורה כתבו בכתב עברי, אבל הלוחות היו כתובים בכתב אשורית. (ב.) אין הכוונה על מ' וס' ממש, אלא על האותיות שבכתב-עברי שהם דומות למ' וס' של כתב אשורית, דהיינו האות ע' שבכתב עברי הוא מוקף מכל צד. (ג.) לא כל הכתב נשתנה, רק חלק מהאותיות לקחו מאשורית וחלק מעברי, והאותיות מ' וס' לא השתנו.

רק משה היה ראוי להסתכל

לעומת זאת, בשו"ת רדב"ז (ח"ג סימן תמב) קובע בהחלטיות שלא יתכן שהתורה ניתנה תחילה בכתב עברי ולא בכתב אשורית, שהרי סודות גדולות מקובלות איש מפי איש בציוור האותיות ובציוור השמות.

אלא, הוא סולל מהלך מחודש, הלוחות נכתבו בכתב אשורית, אבל רק משה רבינו היה ראוי להסתכל על אותיות אלו לרוב קדושתם, אולם לא ניתנה רשות למשה שככתב את ספר התורה שיכתוב בכתב אשורית הקדוש. (והביא שכן כתב גם הריטב"א מגילה, ב,ב)

משה רבינו, אי אפשר לפרש שנקרא כתב אשורית שעלה עמהם מארץ אשור, ולכן אמרו שם: 'למה נקרא שמה אשורית - שמאשרת בכתב'.

[יצויין ששיטת רבי אלעזר המודעי, שכתב אשורית לא נשתנה מעולם, ובשום תקופה לא כתבו בכתב עברי].

המלאך בארץ אשור

במבט ראשון נראה, שלפי שיטת מר זוטרא ומר עוקבא, שבתחילה נמסרה התורה בכתב עברי, הכוונה שגם לוחות הברית שנתן הקב"ה למשה רבינו, וכן ספר התורה שכתב משה רבינו, נכתבו בכתב עברי, כי כתב אשורית הובא מארץ אשורית בתקופה מאוחרת.

בשו"ת מהר"ם אלאשקר (סימן עד) כותב שלא יתכן שכתב אשורית מקורו בגוים מארץ אשור, שהרי הרבה סודות תלויים בכתב אשורית. אלא הכוונה על כתב שגילה המלאך במשתה נבוכדנצר בארץ אשור, וכשעלו ישראל לארץ ישראל העלו עמהם כתב חדש זה.

בזמן משה כתבו בכתב עברי?

אמנם המפרשים תמהים על שיטה זו שמימי משה עד עזרא הסופר כתבו את ספרי התורה בכתב עברי, ורק עזרא התחיל לכתוב בכתב אשורית, שזה נסתר לכאורה ממה שאמרו בגמרא (מגילה ג, א) שהאותיות מ' וס' שבלוחות עמדו בנס, כיון שאותיות

אשורית, מקורו מארץ אשור?

ברם, הגמרא אומרת שם עוד בהמשך (כא, ב - ב, כב, א): 'ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל, ואף על פי שלא ניתנה תורה על ידו, נשתנה על ידו הכתב. כלומר: עד ימי עזרא הסופר, מימי משה רבינו ועד אחרי חורבן בית ראשון, במשך שמונה מאות שנה, כתבו בכתב עברי ולא בכתב אשורית, ורק בימי עזרא שינו לכתב אשורית.

על טיבו של כתב אשורית שהחלו להשתמש בו בימי עזרא, אמרו שם בגמרא "למה נקרא שמו אשורית? - שעלה עמהם מאשור".

רק מאה שנה

עד כאן למדנו שתחילה קיבלו את התורה ב'כתב עברי', אולם בהמשך, מביאה הגמרא את שיטת רבי שבתחילה ניתנה התורה לישראל ב'כתב אשורית', וכאשר חטאו בסוף ימי בית ראשון שכחו את כתב אשורית, ואחרי שחזרו בתשובה החזירו להם. ע"כ. נמצא לפי שיטת רבי שבכל הדורות כתבו ספרי תורה בכתב אשורית, ורק בתקופה אחת, בת כמאה שנה בערך, מסוף בית ראשון עד תחילת בית שני אז שכחו כתב זה וכתבו בכתב עברי.

לפי שיטתו של רבי שכתב אשורית הוא הכתב שבו כתבו את התורה בימי

בפרשת השבוע, נאמר (דברים לא, ט) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת. בימינו, יודע כל אחד, שאת ספרי התורה כותבים בכתב אשורית. אך להלן נגלה שיש שיטות הסוברות שלא בכל הדורות כתבו בכתב זה, ובמשך מאות שנים (!) כתב ספרי התורה בכתב אחר לחלוטין אשר בימינו אין כמעט יהודים היודעים לקרוא כתב זה.

כתב עברי

במסכת סנהדרין (כא, ב) מובאת שיטת מר-זוטרא ומר-עוקבא, שבתחילה ניתנה תורה לישראל ב'כתב עברי' - [הוא הכתב של בני עבר הנהר, הנקרא גם 'כתב ליבנואה'] ובלשון הקודש; חזרה וניתנה להם בימי עזרא בכתב-אשורית ובלשון-ארמי; ביררו להן לישראל כתב-אשורית ולשון-הקודש [דהיינו שאחר כך ביררו ישראל לעצמם לכתוב התורה בכתב אשורית ובלשון הקודש], והניחו להדייטות כתב עברית ולשון ארמי.

הכותבים - השומרונים

מי הם ההדייטות הכותבים ספרי תורה בכתב עברי? הגמרא אומרת שם שהכוונה על הכותבים. ואכן, גם בימינו אצל ה'שומרונים' הגוים בארץ ישראל בשומרון, צאצאי הכותבים, הכופרים בתורה שבעל פה, יש ספרי תורה הכתובים בכתב עברי. [ואגב, כתב זה מופיע גם על מטבעות עתיקות מזמן בית שני].

רוצים להעמיק ולהרחיב אודות פולמוס זה? יש לכם הערות והוספות? שלחו לנו gts025002018@gmail.com הפנימים המובחרים מתפרסמים בגיליון במדור 'מכתבי תורה' אחת לחודש

יודעים את התורה

מבדק ובחינה עצמית בפר' השבוע עם פירוש רש"י

א. מה הפירוש 'בשרירות לבי'?

- א. כפי מה שלבי רואה. | ב. בחזוק לבי כמו שרירים חזקים.
- ג. באוטם הלב כמו ערלה.

ב. כי קרוב אליך הדבר - כיצד התורה קרובה?

- א. משום שהיא מבוארת בשבעים לשון. | ב. משום שניתנה בתורה שבכתב ושבעל פה. | ג. משום שספר תורה מצוי ביד כל ישראל

ג. למי מסר משה בתחילה את ספר התורה שכתב?

- א. לבני מררי. | ב. לכל שבט לוי. | ג. לכהנים משבט לוי.

ד. מי היה קורא בתורה בעת מצות 'הקהל'?

- א. הכהן הגדול. | ב. המלך. | ג. משוח מלחמה.

תורה והלכה

נושאים הלכתיים מתוך הפרשה

כתיבת אות במעמד הכנסת ספר תורה

מצוה שהרבה אנשים יכתבו אותיות. לכן, היו מגדולי ישראל, שהתאמצו לכתוב דווקא אות שלימה בספר התורה שלהם, ולא רק למלא את החלל הפנימי (ראה אורחות רבינו, ח"א, הוספות עמוד נ; בית יציב ב, א).

האות י'

לדעת כמה פוסקים, הדברים אמורים רק בשאר אותיות, אבל באות י', כשהיא כתובה רק עם קו חיצוני וחלולה מבפנים עדיין אינה נחשבת לאות י', כי היא דומה לאות ס' קטנה, ורק כשממלאים אותה היא הופכת לאות י', והמלאא אותה כותב אות זו, ולכן נהגו מרנן ורבנן הגר"ש אלישיב והגר"ח קנייבסקי והקר"ן קרליץ וצוק"ל למלא דווקא אות י' במעמדי הכנסת ספר תורה.

אות קטועה

יש שהמציאו עצה נפלאה אחרת, שהסופר מכין אות 'קטועה', כלומר שאינו משאיר את החלל הפנימי, אלא משאיר באמצע האות קו קטוע, באופן שהאות עדיין פסולה בוודאי, וכשמכבדים אנשים לכתוב הם מחברים את החלק הקטוע, כך בוודאי וכו' וקיימו בכך מצות כתיבת אות בספר התורה.

בפרשת השבוע אנו לומדים את המצוה האחרונה שבתורה, מצות כתיבת ספר תורה, כאמור (דברים לא, יט) וְעָתָה כָּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת.

בעת שיהודי זוכה לקיים מצוה חשובה זו ולהכניס ספר תורה חדש לבית הכנסת, נהוג לכבד אנשים רבים בכתיבת אותיות בסוף הספר, משום חיוב מצוה שתיעשה המצוה על ידי רבים.

אות הלולה

היות ורוב האנשים אינם בקיאים במלאכת כתיבת אותיות סת"ם, נוהגים סופרים רבים להשאיר בסיום הספר תורה אותיות חלולות, כלומר שהם מכינים את כל קווי האות בשלימות, ומשאירים חלול רק החלק הפנימי של האות, ומכבדים אנשים למלא את החלל הפנימי של האות.

חשוב לדעת מה שכתבו הפוסקים שמעיקר הדין האותיות כשרות גם לפני שממלאים אותן בדיו, כך שהמלאא את הדיו בחלק הפנימי לא ממש כתב אות בספר התורה, ואינו נחשב שכתב אות בספר תורה, שכאמור יש חביבות

זמני הפצת הגיליון ירה האיתנים תשפ"ה

גיליון פר' הראשית כולל מדורים חדשים יופץ בס"ד באסרו חג ערש"ק בראשית	גיליון פר' וזאת הברכה יופץ בס"ד בערב חג הסוכות	לקראת יוה"כ לא יופיע גיליון (אין פרשת השבוע)	גיליון פר' האזינו יופץ בס"ד בערב ראש השנה
---	--	--	---

אודות זמני החלוקה לנקודות ההפצה נשלחו הודעות למזכיר הרבים המפיצים

אהבת תורה

פרי עטם של לומדי תורה
שבכתב מרחבי תבל

מבנים בישיבה

כר"מ בישיבתנו הק', ברצוננו להודות מקרב לב על שיתוף הפעולה המבורך והפורה בין מערכת תורה-שבכתב ובין "חברת חומש-רש"י" הפועלת בין כותלי ישיבתנו הק', במיוחד רוצים אנו להודות על רשותכם להדפיס ולחלק לבחורים מדי יום ומדי שבוע את המבנים היומיים והשבועיים על פרשת השבוע חומש ורש"י, דבר הגורם לחיזוק ועידוד רב שאין לשער, כאשר כמעט כל בחורי הישיבה ללא יוצא מן הכלל, נוטלים חלק בלימוד היסודי, אם בחברותא ואם בשיעורים שנמסרים בכל יום לאחר תפילת שחרית. חזקו ואמצו ואין קץ לשכרם!

סניף לאמונה טהורה

דברים נוראים עד מאד ראיתי לאחרונה בספר 'ארחות רבנו לבעל ה"קהלות יעקב" (ח"ג עמ' ק"ז אות כ"ח) וראוי שתפרסמו אותם בגיליונם הנכבד העוסק בהפצת לימוד חומש ורש"י, וכך מובא שם: המשיח בישבת מיר הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל היה אומר שכדי לחזק את האמונה בהש"ת יש ללמוד חומש עם פירוש רש"י, וסיפור על עצמו שבצעירותו הפריעו לו שאלות באמונה,

המשך מעמוד א'

ג. אנשים נשים וטף

בחג הסוכות של השנה שאחרי השמיטה, יש להקהיל את כל ישראל, אנשים נשים וטף, בבית המקדש, שם מקריא המלך בחומש דברים, במטרה ללמוד לשמוע וליראה את ה'.

ד. שירת האזינו, כתיבתה ולימודה

כאשר היו משה ויהושע באוהל אמר להם ה' שכאשר יחטאו ישראל יבאו עליהם צרות וה' יסתי מהם את פניו. לכן עליהם לכתוב את שירת האזינו וללמדה לישראל, כדי שיהיה תהיה עדות לישראל על ההתראה שנמסרה להם שלא יחטאו. משה אכן עשה כן. הקהיל את כל ישראל ולימד אותם את שירת האזינו.

ה. כתיבת ספר התורה

ביום מותו כתב משה את כל התורה ומסר אותה

חידודי תורה

פרפראות וחידודים על פרשת השבוע
ופירוש רש"י הק'

חידת 'יוסף דעת' - האם השמיים והארץ בטלים?

בסוף פרשת ניצבים כותב רש"י (דברים ל, ט) "העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ - שהם קיימים לעולם", ע"כ, הרי מפורש שהשמים והארץ קיימים לעולם. ויש לתמוה שלכאורה הדברים סותרים למה שכתב רש"י בפרשת כי תשא (לב יג) וז"ל: "אשר נשבעת להם - לא נשבעת להם דבר שהוא כלה, לא בשמים ולא בארץ לא בהרים ולא בגבעות, אלא כך, שאתה קיים ושבועתך קיימת לעולם", ע"כ. הרי מפורש ברש"י שהשמים והארץ אינם קיימים לעולם, אלא סופם להיות כלים.

'חידה בפרשה' - משה ויהושע

א. מה היה בימי משה כמו בימי יהושע? ב. מה היה בימי יהושע כמו בימי משה?

פתרון חידות - פרשת כי תצא:

יוסף דעת - תשובות נבחרות מתוך אלפי התשובות שהתקבלו במערכת:

תשובות נבחרות על הסתירה העולה לכאורה בדיני עונשין, כאשר מצד אחד עונש המוות המושט על בן סורר ומורה על שם עתידו המובטח כגולן ומלטסם את הבריות ומאיך ישמעאל שלא נענש למרות המעללים העתידים לבוא לבטח על ידי צאצאיו בתואנה של "באשר הוא שם".

א. ישמעאל כילד היה צדיק ולא היה בו כל חטא, לכן אמר הקב"ה למלאכי השרת: לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון ולא לפי מעשים שהוא עתיד לעשות, אבל הבן סורר ומורה הלוה כבר צבר באמתתו גניבה ואכילה של תרטימר בשר וחצי לוג יין וע"כ נדון אותו אף לפי עתידו. וביתר ביאור י"ל שהוא נענש על של עתה אלא שהחמירה תורה בעונשו מפני עתידו. (רא"ם ועוד).

ב. כאן הו' בית דין שלמטה ובשמעאל היה נידון בבית דין שלמעלה. וביאורו: שבית דין של מעלה אומר שיש בחירה לקיים מצווה ועל כן על אף שצפו שעתידין בניו של ישמעאל להמית את ישראל בצמא, כל עוד שלא עשה הרע עדיין יכול לבחור בטוב, אולם בית דין שלמטה אינו מופקד על כח הבחירה ואף כופה לקיים מצווה, והיות שהתורה העידה על סופו של בן סורר ומורה כבר נענש כאילו ליטסם את הבריות. (גור אריה).

ג. שלא כבן סורר ומורה החוטא הרי ישמעאל רצו להענישו על מה שעשו בניו בעוד דורות רבים, לכן אמרו באשר 'הוא' שם כי הוא לא חטא ולא ייתכן להענישו כעת.

ד. מה שבית דין פוסקים להוציא את הנער הסורר ומורה לסקילה והו' אף ורק לתועלתו ולטובת נשמתו, וכדברי רש"י הקדושו: "אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב".

ה. העידה תורה שבן כזה אשר בגיל נעורוטרם שגדל והיה לאיש כבר סורר ומורה שקילל אביו ואימו וגנב ואכל בשר יצו, הוא כבר בעל נפש של גולן ורוצח רק שעכשיו אין לו עדיין יכולת להוציא זממו אל הפועל. וא"כ החטאים החמורים שעונשם מיתה בידי בית דין הם כבר בגדר מעשיו הנוכחיים ואינם רק כפיי"ת פני העתיד.

ו. מה שענשו בן סורר ומורה באופן חמור שכזה היה רק למען ישמעו ויראו כל אנשי עיר, והו' לא היה שייך אם ימות ישמעאל כילד תועה במדבר באר שבע. (ע"פ הרמב"ן).

ז. טרורו המלאכים על ישמעאל לא היה כבדי שמייתוהו כפועל אלא שלא יעשה להם נס בהמצאת מים וימות לבד.

חידה בפרשה:

שאלה א: איזו מצוה בפרשת השבוע צריך לקיים רק בעוד שאתם אדם נוסף? תשובה: רש"י כ, ד, הקם תקים עמו, עם בעליו אבל את הלך וישב לו ואמר לו הואיל ועליך מצוה אם רצית לטעון טעון, פטור. וכו'.

שאלה ב: איזו מצוה בפרשה אפשר לקיים רק בלי כוונה? תשובה: מצות שכחת עומר בשדה (דברים כד, ט).

שאלה ג: איזו מצוה בפרשה אפשר לקיים רק לאחר שלא רוצים לקיים מצוה אחרת? תשובה: מצות חליצה (דברים כז-ט), אם אינו חפץ לייבם אזי מקיים חליצה.

מדר חידודי תורה מופיע במערכת מים יום שלישי - ניתן להשיג על החידות עד יום ראשון בשעה 24:00 ב'נדרים פלוס' או בקו 'קול התורה' 02-5002018

היות ומתקבלות המוני תשובות במערכת, מחמת קוצר היריעה אנו עורכים ומפרסמים את המצוינים בלבד בין המשיבים נכנה מתקיימת הגרלה שבועית חידת דעת - כרטיספר בסך 200 ש"ח | חידה בפרשה - כרטיספר בסך 100 ש"ח

לרבבות אלפי לומדי ונבחי תורה שבכתב ולכל בית ישראל

ברכת כתיבה והתייכה טובה שנה טובה וכתובה בדבש!

וה"ר שיתקבלו תפילותינו לרחמים ולרצון לפני נותן התורה ברוך הוא, ונזכה להגדיל תורה ולהאדירה לתפארת ולשם מתוך סייעתא דשמיא ורוב ברכה והצלחה!

להבלת הגיליון השבועי

בדוא"ר: gts025002018@gmail.com

לקבלת הגיליון היומי ts025002018@gmail.com

הו 'הול' התורה'

רישום | מבנים | שיעורים | אזור אישי | חידודי תורה | ועוד

02.500.2018

התקשרו

הצטרפו בעת

לרבבות אלפי לומדי ונבחי תורה שבכתב ורכשו לעצמכם קנין נצחי לחיי תורה

מתן שכרה בצדה - הגרלות ענק מדי יום ומדי שבוע

לוח לימודים ומבחנים

ירח האיתנים תהא שנת פרשת השבוע

סדרי המבחנים:

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי	שבת
כ"ו ראשון האזינו	כ"ז שני האזינו	כ"ח שלישי האזינו	כ"ט ערב ראש השנה רביעי האזינו חמישי האזינו שישי האזינו	א' א' ראש השנה	ב' ב' ראש השנה	ג' האזינו רביעי האזינו חמישי האזינו שישי האזינו שביעי האזינו
ד' צום גדליה ראשון האזינו חדש שבועי האזינו	ה' שני האזינו חדש שבועי האזינו	ו' שלישי האזינו חדש שבועי האזינו	ז' רביעי האזינו חדש שבועי האזינו	ח' חמישי האזינו חדש שבועי האזינו	ט' ערב יום כיפור שישי האזינו חדש שבועי האזינו	י' יום כיפור שביעי האזינו חדש שבועי האזינו
יא' ראשון זה"ב	י"ב שני זה"ב	י"ג שלישי זה"ב	י"ד ערב סוכות רביעי זה"ב חמישי זה"ב שישי זה"ב שבועי זה"ב	ט"ו יו"ט סוכות רביעי זה"ב חמישי זה"ב שישי זה"ב שבועי זה"ב מוצאי יו"ט פתיחת מבחני ויחידו כל התורה	ט"ז א' דחוו"מ רביעי זה"ב חמישי זה"ב שישי זה"ב שבועי זה"ב	י"ז שבת חוה"מ שישי זה"ב שבועי זה"ב
י"ח ג' דחוו"מ ראשון בראשית שבועי זה"ב	י"ט ד' דחוו"מ ראשון בראשית שני בראשית שבועי זה"ב	כ' ה' דחוו"מ שני בראשית שלישי בראשית שבועי זה"ב	כ"א הושענא רבא שלישי בראשית רביעי בראשית חמישי בראשית שבועי זה"ב	כ"ב שמחת תורה שלישי בראשית רביעי בראשית חמישי בראשית שישי בראשית שבועי בראשית	כ"ג אסרו חג רביעי בראשית חמישי בראשית שישי בראשית שבועי בראשית	כ"ד בראשית חמישי בראשית שישי בראשית שבועי בראשית
כ"ה ראשון נח שבועי בראשית	כ"ז שני נח שבועי בראשית	כ"ח שלישי נח	כ"ח רביעי נח	כ"ט חמישי נח שבועי נח	ל' ר"ח חשוון שישי נח שבועי נח	א' נח - ר"ח שישי נח שבועי נח
ב' ראשון לך לך שבועי נח	ג' שני לך לך סגירת מבחני ויחידו כל התורה	ד' שלישי לך לך	ה' רביעי לך לך	ו' חמישי לך לך שבועי לך לך	ז' שישי לך לך שבועי לך לך	ח' לך לך שישי לך לך שבועי לך לך

מתחילים מבראשית!
מבחנים ומדורים חדשים ומרתקים לרגל התחלת לימוד התורה הק'.

סדרי הלימוד:

שבוע האזינו - ר"ה	שבוע ערב סוכות	שבוע עש"ת	שבוע האזינו - ר"ה
לימוד ומבחנים פרשת השבוע האזינו כרגיל	לימוד ומבחנים פרשת וזאת הברכה ע"פ סדר הלימוד היומי הקבוע	חזרה על פרשת האזינו ע"פ הוראת גדו"י ומבחנים חדשים ע"פ פירושי רש"י הק'	לימוד ומבחנים פרשת השבוע האזינו כרגיל

ומתן שכרה בצידה - מבצע 'משנה תורה' נמשך בעוז ותעצומות

<p>70 זוכים</p> <p>כלי התורה כוללת, כל הטובות! הגרלה ד'</p> <p>ללומדים ונבחנים משך כל ספר משנה תורה - דברים מועד ההגרלה: ז' בחשוון תשפ"ה</p>	<p>70 זוכים</p> <p>חבוקים ודבוקים, בידה האיתנים! הגרלה ג'</p> <p>ללומדים ונבחנים משך כל חודש תשרי + 30 זוכים מתוך הנבחנים ברציפות בחודשי אב, אלול, תשרי מועד ההגרלה: ר"ה חשוון תשפ"ה</p>	<p>70 זוכים</p> <p>בלימוד התורה זוכים לתשובה שלמה! הגרלה ב'</p> <p>ללומדים ונבחנים משך כל חודש אלול + 30 זוכים מתוך הנבחנים ברציפות בחודשי אב, אלול מועד ההגרלה: מוצאי ר"ה תשפ"ה</p>
---	---	---